

Ымыркайыңызга ден соолукту тандаңыз!

- ▶ Тамекиге болгон көз карашыңызды өзгөртүңүз, тамеки курсактагы ымыркайга зыян тийгизерин эсиңизден чыгарбаңыз.
- ▶ Кош бойлуу кезде тамеки таштагандарга салыштырмалуу, тамекини тартууну уланткандардын болочок наристелерине тамекинин терс таасири күп тиет.
- ▶ Тамекини тарткан айымдар бойго бүткөнгө чейин таштаганы жакшы болот.
- ▶ Кош бойлуу кезде тамекини таштоо ымыркайдын өсүшүнө жана салмак кошуусуна оң таасирин тийгизет.
- ▶ Эсиңизде болсун, тамекини пассивдүү түрдө тартуу дагы (башка адам тарткан тамекинин түтүнүн аба менен кошо дем алса) Сизге жана болочок наристеңизге зыяндуу.
- ▶ Балалуу болууну пландоодо тамекинин болочок наристенин ден соолугуна зыян экендигин унутпаңыз.

Өзүңүздүн балаңызга оорулардын букетин белек кылбастан, дени сак жашоону тартуулаңыз!

А КЫ С Ы З «0!»,
ЖАРДАМ БАГЫТЫ: 2103 МегаКом

Тамекини ташта, ден соолукту сакта!

Буклет

«Будущее без табачного дыма» кампаниясынын каржылоосу аркалуу при финансовой поддержке

Коомдук Саламаттык сактоо фонду тарабынан иштелип чыгарылган

Республикалык ден соолукту чыңдоо борбору тарабынан Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлигинин 2012-2016-жылдарга саламаттык сактоону реформалоонун «Ден соолук» улуттук программасынын SWAP колдоосунда басылды.

«Kirland» ЖЧКсы
Нускасы 32 000 экз.
Кыргыз Республикасы,
Бишкек ш., 2016 ж.

Тамеки же Ден соолук?
Тандоо Сиздин колуңузда...

Кош бойлуунун тамеки тартканы болочок наристенин ден соолугуна зыян!

Кош бойлуу кезде тамеки тартуунун коркунучтары:

- ▶ Кош бойлуу аял тамеки тартканда, никотин плацента аркылуу эркин ымыркайга өтөт.
- ▶ Истүү газ менен никотин өзгөчө болочок наристеге зыян.
- ▶ Никотин уулуу зат, ал болочок наристенин, биринчи кезекте, нерв системасын жабыркатат.
- ▶ Тамекинин түтүнү – гендин түзүлүшүн өзгөртүп мутацияга алып келүүчү алдыңкы факторлордун бири, башкача айтканда болочок наристенин ден соолугу үчүн жооп берген тукум структураларды ар кандай түрдө бузууга алып келе турган мутагендик касиетке ээ.
- ▶ Бойго бүтүүнүн алгачкы учурларында никотиндин зыяны абдан чоң, анткени ал болочок наристенин өсүшүнүн терең бузулушуна алып келет, мисалы, жүрөктүн туубаса порок оорусун пайда кылат.
- ▶ Кош бойлуу аялдын тамеки чегиши баланын өлүк төрөлүш, мөөнөтүнөн эрте төрөлүш коркунучун кыбыртат, эгер бала убагында төрөлсө дагы анын салмагы аз, акыл-эс, дене-бой жана эмоционалдык жактан үсүүшү артта калат.

- ▶ Андан тышкары, кош бойлуу кезде тамеки тарткан аялдын өзүнөн өзү боюнан түшүп калуусу жана аборт болуу учурлары көп кездешет.
- ▶ Жатындагы ымыркайдын мээсине жана булчуңдарына топтолуп калган никотин, бала төрөлгөндөн кийин дагы өзүнүн зыяндуу таасирин улантып, баланын кокустан чарчап калуу коркунучун кыбыртат.
- ▶ Тамекинин уулуу заттары баланын организминде эненин сүтү аркылуу дагы өтүп, жашоого сыйышпаган нерв жана сөөк системасынын бузулуусуна алып келет.
- ▶ Аз аздан тамеки чегүү болочок наристенин ден соолугуна зыян тийгизбейт деп ойлогон адам терээң жаңылышат, бир эле сигарета дагы, же болбосо сейрек тамеки тартуу ымыркайдын ден соолугунун кыйла бузулушуна алып келет.

Тамекинин жана анын түтүнүнүн балага таасир берүү жолдору:

- ▶ Ата-энесинин бойго бүткөнгө чейинки тамеки тартуусунан пайда болгон түйүлдүктүн клеткаларынын уулануусу;
- ▶ Эненин кош бойлуу кезинде тамеки тартышы;
- ▶ Атасынын (же жакындарынын) кош бойлуу аялынын (аялдын) жанында тамеки тартышы;
- ▶ Атасынын же энесинин жаңы түрүлгөн наристенин жанында тамеки тартышы (наристенин пассивдүү түрдө тамеки тартышы);
- ▶ Илимий изилдөөлөрдүн маалыматтары далилдейт: эненин кош бойлуу кезинде же наристенин жашоосунун алгачкы мезгилинде тамеки тарткан ата-энелердин балдары өпкөнүн рак оорусуна же/жана башка кып коркунучтуу ооруларга кабылуу мүмкүнчүлүктөрү чоң болот.

Эгер кош бойлуу аял же анын айланасындагылар тамеки тартса, анда болочок наристе дагы сөзсүз түрдө «ТАМЕКИ ТАРТАТ!»